

**Р. В. ГУЛА І. Г. ПЕРЕДЕРІЙ П. В. КВІТКІН
Л. І. ДЕРЕВ'ЯНКО Г. О. ФІЛЬ Н. М. ЯВОРСЬКИЙ**

ІСТОРІЯ КУЛЬТУРИ США ТА КАНАДИ

Підручник

**КИЇВ
2025**

УДК 930.85(73)

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка».

Протокол № 3 від 20 лютого 2025 р.

Рецензенти:

Біловус Л. І. – докторка історичних наук, кандидатка філологічних наук, професорка, професорка кафедри інформаційної та соціокультурної діяльності Західноукраїнського національного університету.

Маслак В. І. – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри гуманітарних наук, культури і мистецтва Кременчуцького національного університету імені Миколи Остроградського.

Кушнірова Т. В. – докторка філологічних наук, професорка, професорка кафедри германської філології та перекладу Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка».

I 90

Гула Р. В., Передерій І. Г., Квіткін П. В., Дерев'янка Л. І., Філь Г. О., Яворський Н. М. Історія культури США та Канади : підруч. Київ : Ліра-К, 2025. 304 с.

ISBN

У підручнику подано теоретичний і фактологічний матеріал, потрібний для вивчення низки навчальних дисципліни історико-культурологічного циклу. Розкрито зміст усіх теоретичних аспектів виникнення та еволюції культури США та Канади, важливу роль відведено парадигмальному підходу до її розуміння, послідовно висвітлено історію її поступу відповідно до змін культурно-історичних епох. Видання побудоване за хронологічно-проблемним принципом (з виділенням окремого теоретичного розділу). Кожен тематичний блок, окрім текстової частини, містить ілюстровані схеми, які максимально унаочнюють, деталізують навчальний матеріал, а отже, сприяють процесу його розуміння та опанування.

Грунтовно засвоїти навчальну дисципліну допоможуть додатки до основної частини підручника, зокрема й інтерактивні: тести, алфавітний довідник персоналій, QR-коди для візуалізації навчального матеріалу, що забезпечать користувачеві доступ до релевантних інформаційних ресурсів у глобальній мережі.

Видання рекомендовано для студентів (курсантів) різних спеціальностей, які вивчають дисципліни «Культурологія», «Всесвітня історія», «Історія зарубіжної культури», «Регіональна типологія культури», «Українська та зарубіжна культура» й інших, особливо таких галузей знань, як «Культура та мистецтво», «Гуманітарні науки», а також усіх тих, хто цікавиться теорією та історією культури.

Автор дизайну обкладинки – Чобіт І.Р.

УДК 930.85(73)

ISBN

© Гула Р. В., Передерій І. Г.,
Квіткін П. В., Дерев'янка Л. І.,
Філь Г.О., Яворський Н.М. 2025

© Видавництво «Ліра-К», 2025

Зміст

Вступ	8
Розділ I. Світоглядні основи культури США	10
1. Культура США як єдине інтегральне ціле та самобутній культурний простір	11
2. Світоглядні чинники формування американської культури Півночі (англійських колоній)	13
3. Світоглядні чинники формування американської культури Півдня	14
4. Світоглядні чинники формування американської культури Середнього Сходу	15
5. Чинники формування культури незалежної Америки	16
6. Класицизм у культурі Північної Америки	17
7. Особливості розвитку культури в 1816–1860 рр. (освоєння «Дикого Заходу»)	18
8. Романтизм у США	19
9. Особливості розвитку культури 1865–1900 рр. («Позолочене століття»)	20
10. Реалізм у художньому процесі США	21
11. Особливості розвитку культури 1900–1960 рр.	22
12. Американський натуралізм	23
13. Американський модернізм	24
14. Основні світоглядні константи сучасної американської культури	25
15. Американський постмодернізм	26
Розділ II. Американська література	27
1. Література США. Єдність множинного	28
2. Образ Америки в європейській літературі XV–XVI ст.	39
3. Американська література XVII ст.	40
4. Епоха просвітництва й Америка XVIII ст.	41
5. Антропоцентризм американської літератури XVIII ст.	42
6. Політична література США	43
7. Американський романтизм	44
8. Біля джерел національної романтичної літератури	45
9. Роман у літературі американського романтизму	46
10. Нові обрії романтизму	47
11. Реалізм у літературі США наприкінці XIX ст.	48
12. «Американський характер» у літературі реалізму	49
13. Натуралізм «американської мрії»	50

14. Джек Лондон. Людина-природа-цивілізація	51
15. Модернізм у літературі 1920–1930-х рр.	52
16. «Втрачене покоління» в літературі	53
17. Реалізм і постмодернізм літературного процесу середини 1940–1980-х рр.	54
18. Література корінних американців	55
19. Постмодернізм у сучасній літературі	56
Розділ III. Образотворче мистецтво США	57
1. Живопис США: історія, стилі, жанри	58
2. Живопис доби іспанського бароко XVI–XVII ст.	64
3. Колоніальний (англо-голландський) портрет XVII ст.	65
4. Живопис XVIII ст.	66
5. Художники школи річки Гудзон. Романтизм	67
6. Побутовий жанр	68
7. Реалізм	69
8. Тоналізм	70
9. Імпресіонізм митців Сполучених Штатів	71
10. Художники школи «Кошик для сміття»	72
11. Реклама й комерційне мистецтво	73
12. Прецизійонізм	74
13. Авангардизм і абстракціонізм	75
14. Абстрактний експресіонізм	76
15. Енді Воргол (1928–1987)	77
16. Монументальна скульптура	78
Розділ IV. Американська архітектура	79
1. Архітектура колоніального періоду (XVII ст. – 1776 р.)	84
2. Архітектура США (1776 р. – перша половина XIX ст.)	85
3. Архітектура другої половини XIX – початку XX ст.	86
4. Американська архітектура першої половини XX ст.	87
5. Новітня архітектура США (1950–1980-ті рр.)	88
6. Постмодернізм сучасної американської архітектури	89
Розділ V. Музичне мистецтво США	90
1. Музична культура США :	
особливості формування та тенденції розвитку	91
2. Традиційна музика індіанців Північної Америки	92
3. Особливості музичної творчості індіанців	94
4. Класична музика	95
5. Особливості формування національної композиторської культури	102

6. Становлення професійної композиторської школи США	103
7. Джордж Гершвін (1898–1937)	104
8. Леонард Бернстайн (1918–1990)	105
9. Ігор Федорович Стравинський (1882–1971)	106
10. Нові музичні форми й жанри	107
11. Спіричуел	110
12. Регтайм	111
13. Блюз	112
14. Джаз	113
15. Мюзикл	114
16. Кантрі	115
16. Поп-музика	116
17. Особливості поп-музики США	118
18. Френсіс Альберт Сінатра (1915–1998)	119
19. Елвіс Аарон Преслі (1935–1977)	120
20. Майкл Джозеф Джексон (1958–2009)	121
21. Вітні Елізабет Г'юстон (1963–2012)	122
Розділ VI. Американський балет	123
1. Балет США – ремінісценція та експеримент	124
2. Зародження американського балету	129
3. «New York City Ballet»	130
4. «American Ballet Theatre»	131
5. Американські майстри балету – «неповерненці» із СРСР	132
6. «Joffrey Ballet» / «Театр Танцю Гарлема» (DTH)	133
Розділ VII. Американський театр	134
1. Театр США – цінності, традиції, новації	135
2. Специфіка театрального життя США	141
3. Професійний театр XVIII ст.	142
4. Театральне мистецтво XIX ст.	143
5. Театр першої половини XX ст.	144
6. Театральне життя другої половини XX ст.	145
Розділ VIII. Кінематограф США	146
1. «Великий Німий»	148
2. Біля джерел кінематографії	151
3. Кіноіндустрія німого кіно	152
4. Кінематограф Голлівуду 1920-х рр.	153
5. «Золотий вік» Голівуду	154
6. Характерні риси розвитку кінематографа часів «Золотого віку» Голлівуду	157

7. Студійна система	158
8. Новий та сучасний Голлівуд	159
9. Ера нового Голлівуду	163
10. Незалежне американське кіно 1960–2000-х рр.	164
11. Сучасний американський кінематограф	165
12. Анімація	166
13. Волт Дісней (1901–1966)	169
14. Мультифільми студії «Hanna-Barbera»	170
Розділ IX. Вища освіта США	171
1. Система вищої освіти США: структура, традиції управління, особливості функціонування	172
2. Основні риси системи вищої освіти США	178
3. «Ліга Плюща»	179
4. Університети Тихоокеанського узбережжя	180
5. Провідні заклади вищої технічної освіти	181
6. Система художньої освіти	182
7. Система музичної освіти	183
8. Заклади вищої військової освіти	184
9. Синтез науки, освіти й бізнесу	185
Розділ X. Культура Канади	186
1. Культура Канади: баланс протиріч у системі компромісів	187
2. Світоглядні основи канадської культури	225
3. Автохтонна культура. Культура індіанців	226
4. Міфологія індіанців	227
5. Первісне мистецтво індіанців	228
6. Тотери індіанців	229
7. Декоративне-ужиткове мистецтво	230
8. Будівельні споруди індіанців	231
9. Автохтонна культура. Культура інуїтів	232
10. Міфологія та фольклор	233
11. Будівельні споруди інуїтів	234
12. Мистецтво інуїтів нової доби	235
13. Інуїтське мистецтво сучасності	236
14. Англо-канадська культура	237
15. Англо-канадська колоніальна література	238
16. Англо-канадська література другої половини XIX – початку XX ст.	239
17. Англо-канадський живопис періоду колонізації	240
18. Англо-канадський живопис другої половини XIX – початку	

XX ст.	241
19. Живопис Канади початку XX ст.	242
20. Формування школи національного живопису	243
21. Феномен «Групи Сімох»	244
22. Сучасна скульптура й інсталяція	245
23. Архітектура другої половини XIX ст.	246
24. Становлення школи національного зодчества	247
25. Сучасна канадська архітектура	248
26. Франко-канадська культура	249
27. Формування франко-канадської літературної школи	250
28. Образотворче мистецтво Квебеку першої половини XX ст.	251
29. Образотворче мистецтво Квебеку другої половини XX ст.	252
30. Архітектура Нової Франції	253
31. Архітектура Квебеку XX ст.	254
32. Циркове мистецтво Квебеку	255
33. Українська шумка (Ukrainian Shumka Dancers of Edmonton)	256
34. Павло (Пол) Юзик (1913–1986)	257
35. Петро Яцик (1921–2001)	258
Персоналії	259
QR-коди візуалізації навчального матеріалу	293
Тести	295
Література	302

Вступ

Виникнення американської культури пов'язано з важким і тривалим періодом освоєння нового континенту. В умовах боротьби з дикою природою та створення нової цивілізації на необжитих просторах першим поселенцям залишалося мало часу й енергії для розвитку культури, однак вона прогресувала та створювала можливості для поступу освіти, мистецтва й літератури.

Феномен формування культури Сполучених Штатів Америки визначили дві особливості, які, здавалося б, взаємо усувають одна одну. З одного боку, це культура ізоляціоністська, відокремлена від решти світу океанами, яка розвивалася на основі європейської традиції, європейських корінь, європейських інституцій. Унікальність американської культури в тому, що вона органічно синтезувала ізоляціоністські тенденції з реалізацією на практиці ідей європейського Просвітництва. З іншого боку, це культура, яка претендує на універсальність своїх соціальних, духовних і матеріальних схем для всього світу. Цінності в рамках тієї чи тієї культури не є довільною комбінацією, вони утворюють цілісну систему. Тому американські ментальні культурні цінності: індивідуалізм, віра в те, що наполеглива праця здатна покращити долю кожного, прагнення покладатися на лише свої сили, близькі всьому людству, а принципи свободи, рівності та демократії зрозумілі всім народам.

Культурі США притаманні динамізм, гнучкість і здатність до оперативної трансформації в умовах швидких змін, які відбуваються у світі. Характерна риса американської культури – її утилітарно-прагматичний характер. За висловом американського дослідника Херві Аллена, «відверто прагматична культура, яка створена американським народом, чия доля була пов'язана з підкоренням величезного континенту, з суворою боротьбою за існування, перетворила практичну корисність речей в єдину міру їхніх цінностей».

Канадська державна політика, спрямована на підтримку культурного суверенітету держави, є складною і комплексною. Її основні засади значною мірою детермінують політичний, соціальний та економічний устрій Країни Кленового листа.

Важливо зазначити, що канадська федеральна політика багатокультурності, починаючи з часів її офіційного прийняття в 1971 р., є надзвичайно дієвою та сприяє подальшому процвітанню держави і суспільства в умовах толерантності, єдності в розмаїтті та збереженні культур, де бренд багатокультурності є засобом позитивного іміджмейкінгу Канади на світовій арені. Отже, основні принципи багатокультурності, яка знаходить своє відображення в національній політиці Канади, проникають у всі державні інститути, справляючи значний вплив на їхню структуру, принципи, функції.

Не виходячи за межі історії США та Канади, автори в запропонованому посібнику писали не про історію країн, а про історію їхньої культури. Основна мета роботи – відображення цілісної панорами північноамериканської культури, формування картини американського та канадського світів за допомогою системного аналізу розвитку жанрів мистецтва та їхньої ролі у світовому й національному історико-культурному процесі.